

Президент полкё хёсмете ңулсеренех чаяш качисене йышанать • 3 стр.

ХЫПАР

1997 ңулхи январен
30-мешенче тухма пусланы

47(865) №,
2014, ноябрь,
22
Хакё
иреклे **16+**

Анне, anna та йамак, машар... Эсир пурттан кил-çуртам айш

ЧАВАМ ХЕРАРАМЕ

Хацата электрон адреспа та қыру қырма пултаратар: zuwixeraram@mail.ru.

Емёр таршшепех
тракторпа суха
тунә хәрарәм халә
те ылтән ыраш
пуссине төлленет.

2 стр.

Чаяш хәрә пётәм
халәх умёнче
хайнне чуптума
ыйтаты.

4 стр.

Ар туйамә кётмен
çертен вәранни...
суд тенкелә ңине
илсе չитернә.

5 стр.

Чечек չечке
сурмасан...
Тиркенине пула
тирең тәпә
çаклансан та йайл
кулма вай չитерет
хәрарәм.
9 стр.

Республикәри культурәпа халәх пултаруләхән
кермене тәрлә ёста ёчесене пухса час-часах ку-
равсем йәркелет. Хальхинче кунта Шупашкарты
«Ылтән Стек» мастерскойн керамика студийә ыых-
равлать. «6x7» галереяра халәх ўнер пултаруләхән
мастэр Олег Вьюнован тата унан вәренекенесен
асталәхне хаклава тәратнә.

Татьяна НАУМОВА сәнүктерчек.

Юр չунипе – хана,
сүмәр չунипе – ака.

Калараш.

Тәм ăшши

Студи виçе ңул ёçлет. Унта çүрекенсенчен
хәшш-пәри тәмран тәрлә сават-сала, тетте тәвас
асталәха нумаях пулмасы چес түгтама тытәннә.
11 ңулти Саша Күшманов вара оптыли темелле-
тәр. Ара, вәл кунта студи учалсанах сукмак
такрлатнә. Үсемепе те вәл пуринчен те асли.
Саша мастэр патне килнә чухне кунта аслисем
чес չүрәнә. Арсын ача хыççан ыттисем те
туртәннә. Пәрремеш ёçне те ас тәватель вәл. Хай
асталанә куркаран чей нумай ёçнә. Шел, аври
каталса ўкнә. Каччая ваннәскерне пәр шелсәр
ыватасшән пулнә. Анчах амаше тытса чарнә.
Ывлән асталәхне епле хакламан? Унта саҳар
хума шут тытнә. Тәванесене те тәрлә уявра
курка-чейник таврашә парнелет çамрап ийкәт.
Икә хәраса та кунта çүрәмә кәмәл тунә.
Весенчен пәри – Хомченко Елизавета.

– Иртнә ңул сентябрьте хәрәм тәмпа аппала-
нас килнине пәлтерчә. Унда ёçлеме йывәррине,
малтан тәплә шухашламаллине темише те асар-

хаттарта. Вәл хайенни ңине тәчә. Мастерской-
енче Лизәна түрхе ёçлеме лартрәс, мән тумал-
лине әнлантарчәс. Җавән чухнәх вәл хайен
пәрремеш ёçне – пәчек чейник – каләпләр. Чертлә занятие чупса тенә пек кайрамәр.
Чейник хыççан тата та тата асталарә. Çапла
сүлтәләк çүрәт өнтә, – тет Лена Хомченко.

Самах май, çене саватран пурте пәрле
пуханса симес чей ёçнә җемье. Хальләхе вәл
музей экспонатне күчнә-ха, анчах кайран унла
таташ усә курасс шантараççә. Тәм хайнне евәр
тутлә тута парать иккен. Чейникне тепре те тума
пултарнә-ха Лиза, анчах аслисем пәрремеш ёçне
пахалаççә. Çакна та каламалла-тәр – тәмпа
ёçлесси хәрасан пәчек саваннәçран пысаке
юратава күчнә. Ара, вәл мән пәчекрен пласти-
линна аппаланать. Ахальтен мар Хомченкосен
киләнче уйрәм тәнчә – Пластилиния – пур. Унта
пурте пурнәсри пек: ынсем те, чәрчунсем те,
çуртсем те.

САМАХ ПАРӘР-ХА

Пуян чирлә-и е чирлә пуян-и?

Маргарита ИЛЬИНА

Шыв пәтраннә чух пулә тытса юлмалла теңсө. Паянхи саманана мәнле хак памалла-ши? Халә мән тытмалла-ши? Пәрисен җәкәр түянома та укса пәтсе сүтнә күнсем пуласыч, тәприсем вара җак вәхәтракх кәмәлне аңта чикмеллине та пәлмесе. Шупашкар контрастсен хулине җавәнса кайрә - нумай хутлә хәтлә хваттерсен үмәнчек тайләк-тайләк кивә пүртсем... Җакан пеккине вәсәмсөр илсе қартарта пулать. Җук, пәрне ырласа теприне хурлас шүхәш тытман пачах та. Җавәнкаласан, күнәпек телевизор үмәнчек хүп түрттармасан Канара каймаләх әслесе илемесен та высә юлмастынах паян. Туләх пурәнәкансене вара кам әмсанмасы пуль! Ара, күса күрәнать-ха та... Җурчәр-хәвеланәс микрорайоненче пулса курма түр килнәччә. Тәрәспех, хула курмашкан ятарласах түхәмәр җавән чухне. Пәтремәр! Хама ку таранчен Шупашкарта пурәнатап тесе шүхәшланәччә. Ара, ялтан тухса килнәрене 25 үзүл та иртре те. Хулана вара пачах та пәлмestеп пулса тухаты. Мән чухлә җәнә урам "суралнә" эпә "кил-әң-кил" маршрутта пурәннә вәхәтра. Урамә тарама-ха, мән чухлә چаплә җүрт-йәр җекленнә унта. Сәмәхәм нумай хутлә керменсем мар - коттеджсем пирки. Вәт пурәнасөт тәк пурәнасөт паянхи паянсем! Җурчесем - 3-шер хутлә /еләк колхоз кантүрәсем та апла марчә/, вәсен үмәнчек 2-3-шер چаплә машина, пәри 3-4 миллион тенкә. Җук-җук, тавлашмасын, кашни мәнле пултарать - җапла пурәнать. Пәри хәйне ятән пәчәк пүләм түяnsan та чәк пек савәнать, тепри - ак җапла, эпә չырса қартарта пек. Җын кәсийинчи уксыана шүтләмәпәр - пархатарсәр ку. Ана мәнле пухнине /тар тәксәре урах майпа/ тәпчесе та ятарлә органсене җесәр хәварас мар. Хама чи тәләнтири пирки кәна каласа хәварас. Асәннә районта пәр пы-сәк кермене хәтләх кәртсе пәтерненчече. Урампа иртсе пынә май хапхипе картиччен күс каймарә - ана, ақаш-макаш зрешлесе пәтернәскерне, ылтәнпа сәрләнәччә...

Ыр ҹынсемшән савәнса хитре җүртсene курса хәпартланнә май - ыттисем лайәх пурәнишән мәншән көвәсес, Турри парсан, хамәр тәрәшсан пирен та пулә-ха - килелле тапрантәмәр. Җула май җүртсene сәнаса пынә май унти реклами-семпес вывескасем күс тәлне пулчәс. Аптека, аптека, унтан татах аптека, татах... Тәхта-ха, кашни утәмра - аптека. "Эмел сутса пуймасыч-и җавән җүртсен хүсисем?" - текен шүхәш та җуралчә пүсра. Паллах, нуҳрат көсөнене ташласа /е юрласа/ кәмесен җавән чухлә үсә тултарас җук аптекасене. Пәр-пәрине түпәшса халәх сипләсөт вәт. Эпә пурәнәкан чарәнүра, каләпәр, вәсем харәсах - висә. Колхоз пасарә җывәхәнисене вара, унта халәх тата ыышләрах җүрет-ха та, шүтласа та кәларас җук. Пәрре, иккә, висә... Шүтласа лар-масәр та түрхе җиччәш күс умне түхрә - пәр вырәнта. Ку бизнес самай түпәш күрет апла тәк. Анчах та җавән чухлә эмеле кама сутса җитересе? Ирекспех пүсра шүхәш җуралчә. Шупашкар, ахәртнек, паянсен хулине җавәнчә. /Манпа киләшменинисене хула хәррите вырнаса түхнә коттедж поселокенчесе, Шупашкар күлмек хәрринчи, Кәнтәр поселокенчесе, Гремячево таврашәнчи, Богданка микрорайонти, җурчәр-хәвеланәс енчи вәрман үмәнчек җүртсene сүтсө курма сәнәтәп/. Вәт җавәнта пурәнәкам, паллах, Лада Калинә ярәнса ҹүрмөсөчә. Ман күс тәлне Утмәлтурат ураменче пәр үмәнчек юнашарах тәракан икә Мерседес пулчә. Гелендваген ыйшиши /халәхра "Гелик" тәңсө/. Пәр машинин хаке, комплектация кура, 4 миллион тенкәрен пүсласа... 17 таран /ай/, тирах, цифрине та аран җыртәм/. Җавән пүсламашенчек икә Бентли пәр-пәрне перәнсех ла-ратчә. 4-13 миллион тенкәне танлашать җак машина хаке. Шупашкарта кәна мар паллә җемье гараженче /бизнеса пүсласа яраканә республикан кәнтәр районенчен түхнә/ Бентли тата Порше панамера пуррине пәләтәп. Иккәмешне түянас тесен 4-11 миллион тенкә кәларса хума тивет. Вәсем мән чухлә тәкакланнә? Комплекти таранах пәлмestеп җав... Ягуар та чупат Шупашкар тәрәх. Чән та, ку машинан чи йүнә хаке 2 миллион /и-хи-хик/ тенкә кәна. Чуна килешкенни 7-пе илме пулать.

Каçар, вулаканәм, ку хаксемпе чунна пәлхатрәм тен? Анчах та ан кулян. Җавән чухлә үкса ахаль килмест. Җайхәсәр каçсем, конкурентсемпес җапаçнисем, ёнсе ынен хәпарса ларас текенсемпес тытäçнисем, налук тата тем та пәр, тата тем та пәр... Кирлә-и сана вәсем? Ләпкә ыйха нимән та сүтмә... Шәпах ним җинчен шүхәшламасәр ләпкән җывәрнине җирәп сывләх никесепе танлаштарасыч түхтәрсем. Бентлипе катаччи чупакан паянсем вара мәнле-ха? Чупчәр-иç. Хайхи аптекасем үмәр хыççәнхи кәмпа пек, ахәртнек, шәпах вәсем вали үçлашәс. Ара, җавән чухлә пәлханса нерв тытәмә аңстан чаттәр? Пәтәм чир вара нерв тытәмәнчен пүсланнине аңла ҹынсем тахсанах җирәплетнә. Җапла вара Шупашкар хәнин, җаплә машина-коттедж тата кашни утәми аптекасене курса, ирекспех ыйту җуралат - кам пурәнать кунта: чирлә пуян-и? Е пуян чирлә-и?

Вাহът таппи

ХЕСМЕТ

Президент полкәнче - тивәçлисем

Кәрхи призыв тапхәрә хәрсे пыраты. Җәршил үмәнчи тивәçне пурнаслама республикәран 1204 ҹамрәк ҹар тәрлә подразделенийесене саланмалла. Қаçалхи үүрхи призывра вара салтак атти пәрремәш хүтчен 1897 ентеш тәханнә.

Халә ҹара каякансен сывләхнә сөсмар, пәләвнә та мала хуни вәрттәнләх мар. Акә үүрхи призывра яшсен 18 проценчә аслә пәлүллә пулна тәк кәрхинче 20 процент «дипломлисем» пулмалла. Вәсene вәрттән документ-семпес җәләмә ирәк парәс, ҹар режимлә чаçесене лекес шанаç та пысак-рах.

Үнсәр пүсне республикәри чи маттур яшсем ҹулсерен Президент полкне лекесе. Ҳалхинче та 1204 яшран 15-шә җак чыса тивәçнә. Пүртэя шаштака та патвар, чылайшә аслә пәлүллә, спорт разрячеллә, ҹар специальносуне алла илнә.

Җар хәсметне Москави Кремлән коменда-туринче ирттерме тивәçнисене ытларикун служба вырәнне Канашран чыслан әсатнә. Унта Президент полкәнчен таврәннә 15 салтак та хүтшәннә.

- Эсир хәвәра тивәçлипес қартарта. Рес-публика сумнене җәре үкемесе ҹулталақ каялла панә наказа чыслан пурнасларә. Халә

акә сире паян ҹула тухакан тәпәр 15 ентеш улштарать. Вәсем та ырә йәла-йәркене малалла тәсессүс, сирәнтен тәсләх илсе Конституцире паләртнә тивәш чыслан пур-насласса җирәп шанатап, - паләртнә ЧР Министрсен Кабинечен Председателә Иван Моторин таврәнисене саламланә, каякансене ырә сунна май.

Татьяна НАУМОВА.

ПРЕМЬЕРА

Шәпа пурни хәшә-ши?

Җеңпел Мишши ячеллә ҹамрәксен театрән артисчесем җәнә «Ылтән көрү» спектаклье сцена ынен түхрәс. Үнән авторесем - ЧР тава тивәçлә артисчө Александр Пәртта, ЧР искусства тава тивәçлә җесәнә Вячеслав Оринов. Җаканта паянхи пурнаш чынләхнә қартарта. Җ-пүс ялта пулса иртет. Икә предпринимателән хәрәсем җитәнсе җитнә. Паллах, ашшә-амашә хәйән тәпренчекне лайәх упашка тупса парасшан, телейлә курасшан. Җапах шәпа ҹырнине сүйласа илме та ҹамәл мар иккен. Анжелән ҹывых таваңесем ялти каччасене хараса пәтернә. Күкәмашә патне хуларан килнә Миша ҹең нимрән та шикленмest. Күс хывнә хәре хәйән майлах ҹавәрасшан вәл. Анчах Анже-ләна килтен ҹенсек кәларасси та - чәр нуша. Әратлә ыйта палламан ҹынсене картишне та кәртесшән мар. Җитменнине, үнән пуша вәхәт та сахал - Чәваш патшаләх ялхүсалах

академине вәренме кәмешкән хатәрленмелле.

Икә ҹемье пурнаш пәр самантра улшана-са никам та тавсәрайман ахәр. Александр Петрович түрхе икә хәрлә, мәнүклә пулса тәрать. Урәх ҹынран ача җуратнә арәмне каçар-ши Борис Мокроусов? Эх, ахалех көвәсет ёна Зина.

Мишәпа Лева җапаçса та илеçсө. Җапах юлашкынчен пүснәллә пулни иккәшне туслаштарать.

Юратакынен сакне курәмалли вырәна лартын ку ёче асамләх сәмә кәртет. Пүрне та пәр чөлхе тупма пуләштәш вәл.

Спектаклье ЧР тава тивәçлә артисчесем Станислав Владимиров, Татьяна Зайцева-Ильина, Николай Дмитриев, Ирина Архипова тата Алевтина Семенова, Людмила Павлова... артистсем выляçсө.

Мария РОМАНСКАЯ.

ҮНЕР

Поэзи кёвви

Ал јасталәхе паләрнә Анна Брагина Муркаш районенчини Москакасси тәрәхенче ўссе җитәннә. ытларикун Шупашкарти К.В.Иванов ячеллә Литература музейнене Чайшаш художникесен союзен членен Анна Брагинән картинынен ийреклене курас үçләч. Чуна тытәнлакан җесәнене ытариыми тәвән тавраләх, җүтсәнле түрләкә сәнләтән Анна Васильевна. Ләпкә, ашшә, ытла җүтә мар, күса тәрәнман тәссене кәмәлләтән ўнер. Иләртүллә картинынен: «Манна сукмак», «Җил кёвви», «Пукрав»... - поэзи кёвви сисәнет.

Елена АТАМАНОВА.

Хисеплә Вулаканәмәр!

Эс пәлен: «Хыпар» Издательство сурчөн күңсүләнчө җәнә тапхәр пүсланчә. Вәхәт пире җәнәллә пурәнма, җәнәллә җесәнене хистет. Эпир сан шанчакна түррә кәларма тәрәшәп, эс вара пирен кәларәмсөнене, тархасшан, җирәнсөн.

«Хыпар»: Вулаканәм, пәр ҹулла утар!

Кәларәмсөн	Индекс	Почта үйрәмбесенче	«Чайшаш пишчесенче	«Советская Чувашия» кюоскесенче	Редакцире
Хыпар	54800	732,66	288	279	144
Хыпар-шамтүн	78353	304,08	150	141	90
Җамрәкен	54804	358,08	234	231	144
Чайшаш хәрәмәр	11515	325,08	222	213	141
Сылвәх	11524	205,02	114	111	81
Кил-сүрт, хүшма хүсләх	54806	184,04	114	111	81
Хрестен сасын	54838	376,62	168	162	114
Хрестен сасын-күл	43887	184,08	108	105	81
Тәвән Атап	11529	319,08	252	246	198
Капкән	24608	185,04	150	126	108
ЛИК	83429	140,36	120	120	100
Танташ	54802	274,08	138	132	90
Самант	73208	181,02	162	156	120
Тетте	73771	143,52	114	111	90

ХАСТАРРИСЕМ

ЬІлтāн кун

Канаш районенчи Ұсырмари Юлия Николаевна чунран хисеплесе «ылтән кин» төсөч тәванесем. Ёсченләхәпе, ўаш кәмәләпе, вәр-варләхәпе сәнсе илнә вәл ҹак ята. Ял-йышән кулленхи пурнаңынде төркеме көртмө пәлет хәрарәм. Ҫакна коридорти сәнүкерчәксене тишилдерсе ёнентәм.

Канашра ёçлене вাখатра күс курманнисемпे пёрле концерт йеркеленине аса илчे Юлия Николаевна. Суздале, Коврова, хамар республикәри төрлө района çитнә вëсем. «Концерт вাখатенче куракансем макáратчëс», – пыттармасъ вăл. Сусарсем пурнăча юратни, кашни самантпа киленме пёлни курма килнисен чун хëlëхсене хускатнă ёнтë. Унсар пусне вëсем пёр-пёрне пуллашма ўнталнине кирек кам та түрек асархë.

Көрепледе тұхатъ те...

Юлия Николаевна – ынна
ырă тума тăршакан хĕрапм.
Вăлах – Уçырма клуб пуслăхĕ
те, урам депутате те, хĕра-
памсен вырăнти канашн ер-
түçи те. «Атьăр, юри-тавра-
лăха пустарса хăтлăх кĕр-
тепр», – тетĕп те – халăх
хаваспах ёце пусчанать. Иыш-
па таçта та çитетпér вара», –
каласа кăтартать Юлия Нико-
лаева. Çавăнпах Канаш çывă-
хĕнчи ялта тирпейлĕ, хитре.
«Мана депутата урăх ан суй-
лăр», – хушса та пăхнă
хĕрапм. Çук, пурпĕрех яваплă
саç ёце ёна щаннă.

«Интернет çамräксеңе улăштарать. Малтанхи пек теннисла, доминолла, шашкăлла выляттарас килет вëссеңе», – чунне уçать клуб пуслăхё. Çапах та кичемлене лармаçе Уçырмасем, урам тăрăх концерт кăтартса çүреççë. Пултартуллă çамräксеңе ял-йыш алă çupsa хавхалантарать. Ольга Николаева, Анна Васильева, Лариса Алексеева, Анастасия Васильева, Дарья Кудряшова, Диана Григорьева... тăванëсемпе гëлëшëсене таxсанах хайсен пултаруллăхёпе тыткăн-

ланă. «Ҫамрăксемпе ёçлеме çämäl. Шкул хыççâн Шупашкарта пëlёвне тарăнлатакан-семпе те çыхăну татăлмась. «Килетпĕр, хутшăнатпăр» тесех тăраççë», – ѣнлантарать куль-тура ёçченĕ. Валерий Васильев депутат укçан пулăшассине йăлана кĕртнë. Ҫавнашкалах Любовь Пантелеимонова музыка вĕрентекенĕпе тата Александр Макаров аккомпаниаторпа тусlä вăл. Ахальтен мар пĕрле йĕрkelенĕ уяв яланах халăх асĕнче юлаты.

Асăмри ташă каçë

Халë Уçырмара Амăшэн кунне уявлама хатĕрленеççë. «Мероприяти программине хăйнеевĕрлетме тăрăшатпăр. Виçëмçул, тĕслĕхрен, ятарла-сах ѣнăççăр семьесенчи хĕра-рăмсene уяв кĕрекине чентĕмĕр. Пĕрле пуçтарăнсан пурнаç çинчен калаçрăмăр. Темĕн тĕрлë апат-çимĕç пĕçерсе килчëс вĕсем. Кăçал та май пур таран ылларах амăшне уявша саламласшân», – тет Юлия Николаевна.

Укса илмен

Николаевсем те ыттисем
пекех алә ҹаварса ярас
тәллевпе картиш тулли выль-
äх-чәрләх тынта. Икә ёне
сүнә, икә сысна ҹавәрлат-
тарна. Тәрәсех, инкек күса
куранса килмest.

«Хамär телевизор курса ларртämär. Çав вäхäтрапа вите сунма пусланä. Кирпëчрен купаланäскер йäлт кëлленчë. Ун чухне çамрäкsem Мускава ёçлеме каймашкän пуста-рäинä-mëñ. «Çула тухиччен сунна вите вырäнне сёnnине xäпартäпär», - терëç урамра курсан. Вëсем пысäк çав инкеke пирëнpe пайлани чуна хускатрë те чылайчен макärtäm. Эçленëшэн пëр пус та илмерëç», - тäсäлать калаçу. Çäkä та ял-йыш Николаевсене хисепленине сирpëлletet.

Асăмри ташă каçĕ

Хале Уçырмара Амашен
кунне уявлама хатерленесе. «Мероприяти программине
хайнеевретме тараштапп. Виçемçул, теслехрен, ятарла-
сах ѣнацсар семьеесенчи хера-
рәмсене уяв көрекине чөнтэмэр. Пёрле пустарэнсан
пурнаç цинчен калаçтрамп. Темен тेңлә апат-çимеç
пёсерсе килчеч вëсем. Каçал
та май пур таран ытларах
амашне уявш саламласшан», -
тет Юлия Николаевна.

тет Юлия Николаевна.
Çавнашкалах клубра спек-
таклы хатेरлеңсөй, саябассен
конкурсне йөркелесүү, таша
качесем хаваслая иртесүү. Ял
тәрәхен пүслөх Валерий Ива-
нов культура сүртнө сөнө
аппаратура тивестернө. Апла тাক
пуша вахшата усалла
ирттерме пёттөм услови пур.
«Таша кащенчен 2 сехетре
таврәнни те пулнан. Çампак-
сем килем үзүүчөнөн аса-
татчы. Унтандын 5 сехетре выль-
ых патне тухаттам», - йайл
кулат киль хүчи арамд. Хөр-
упраңпа яш-көрмөн ашшө-
амашт та, вөрентекенсем та
йөркө тума пулшашсөй аны.
Юлия Николаевна чак ёчре
хайине түпнан. Ана машард та,
ывалесемпе кинесем та ўнла-
нассө үзүүчелдүрсөн пырассо.

Марина ТУМАЛНОВА-

Автор сънъкърчекъ.

Тёнче курма юратакансем

Етөрне районёнччи Пёрсүр-ланти "Сар ен" ансамбль кाचал кёна 30 ытла концерт кätартнä. Пёлтэр 39 çёре çитнë вырanti артистсем. Тивечлэ канури хёралрамсем тe килte ларасшан мар. Сула тухмашкэн Юлия Еремкина ертүгэх хай укça хатэрлэйт. Çёрме пүянах мар пуль-ха ЧР күльтурэн тава тивечлэх ёсченэ. Анчах ёшё камалдёпе, ёслес туртамёпе ёна çитекенни са-хал. Ҫукран пур тума пёлэт вэл.

"Шупашкаги халăх пултару-
лăх çортнече 1 уйăх вĕренттĕм.
Кашни кун киле çÿреттĕм.
Ирхине, вĕренме кайичен,
пасара кĕрсе 2 карçинкка
кăмпа сутса хăвараттăм. Çав
укça хулана темиçe хут кайса
килмелëх те, кучченеç түянма-
лăх та çитетчë", - аса илlet
Юлия Тихоновича. Ун чухчи

кăкăр ачине те выçä лартман. "Сäр ен" ансамбль йеркелен-нэрепе кëçех 30 çул çитет. Çак вăхăтра 50 пултарулăх çынни шăпах çак йышра хăйĕн мăшăрне тупнă.

Пёр тăрăхран теприне выр-
тать вëсен сулё. Сцена ёсти-
сем хамăр патри ялсемпе
хуласенче кăна мар, Тутар-
станра, Мари Республикинче
хайсен пултарулăхĕпе паллаш-
тарасъ

Пысäк сцена çине ёлëкхи
чи-пүспа, çäпата-тäлапа тухнä
хëрраШамсем тата илёртүллë-
рех. "Мускав çүлë те Етëрнене
çитнë пекех пирэншён", -
теççë репетиции пустаранни-
сем. Чанах, шүтлесен, юрла-
сан, пëр вёçэм калаçсан çул-
танимс улт кëскогот

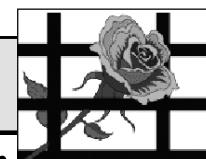
2 çул каялла "Сәр ең" ансамбль юрәқисене Мұскава нұсса иштеді.

"Чаявашла ўнланман студен-тсем те күс илми саңарәц пире. Концерт хысцан cepәc сәмакхсемпе чуна јашатрәc", - калаçава хутшәнаçcе Раиса Рыбакова, Нина Абакумова тата Юлия Ефимова. Тäван халäхän йäли-йеркине упра-кансене яланхи пекех лайäх пäкса яңä

пахса яна.
Вырәнти артистсем ىыхмата, тेरлеме те ѣста. Җав вাখътрах сәра вәретме те, шәрттан пәсбермә те үркен-месече җаврәнһаçуллә кил хуци

арамесем.
"Хисеплесе чёнмен пулсан
Ман çакаңта ма килес?..." –
"Сәр ен" ансамблөн хәрарым-
есем ман ятран юрланаһаң
түйәнчә. Ырла сунса көтес иле-
кенесин. Естеси, иштәң та, иштәң

кенсем патне, чан та, чун туртать.
Марина ГРИГОРЬЕВА.
Автор сънчукерчёк

«Тинëс варринче чарানмастăп...»

— ...Çурçер çитнеччे ун чухне. Урамра уçалса çүрекен ывăла кëтме тухрäm. Подъезд умёнче каччă тăнине асăрхăп. Паллаканскерех иккен. Кама кëтнипе кăсăклантăм. Ним хуравламасăп шала кĕрсе кайрë. Нумай та вăхăт иртмере, пиллëкмëш хутра пурăнакан хëрарäm балконран пулăшу ытса кăшкăрчë. «Алăка çëмĕрсে кĕреççë!» Хваттере чупса кëтем. «02»-ле çыхăнайманнипе урăлтарчăк шăнкăравларäm. Хам каяяла тухрäm. Шăп çак вăхăтра картлашкапа хайхи каччă чупса анчë. Чëп-чëр юн хăй. Эпë ун çулне пўлтëм. Мĕнле шикленмерём-ши, халë хам та тĕлнётет. Аллинче çëçë хăйэн. «Чик, санран хăрамастăп!» — тесе кăшкăратăп. Çëççине пăрахрë та тарма пikenchë. Курткинчен тытнăччë, вăл хывăнса юлчë. Ура лартма тăтăм... Арçын — арçынах, тарчë. Эпë — хыççăн... Чëрслетсе çумăр çäвăть. Урама чупса тухрämп та — шăпах полици ёçченëсем çитсе чарăнчëс. «Авă чупать!» — тетëп. Нумай ёçнипе тăнë арпашăннă иккен хайхин. Психиатри больницинче выртса тухрë. Халë такsistra ёçлет. «Сире нимĕн чухлë тă силленмestëп», — терë темиçе çул иртсен тĕл пулсан. Пач палланман хëрарämа вĕлерсе хăварнăмĕн вăл. Аташнăскер, темиçе хваттер алăкне те шакканă, пиллëкмëш хутра вара вăл йăмăк-пе аппăшë, хăрушлăх кëтменс-керсем, уşnă. Çапла инкек сиксе тухнă, — тĕлкнëне мар, чăн пулнине каласа кăтартать Канашра пурăнакан Людмила Трофимова. 1995 çулта пулса иртнë ку.

Сарлака çан-çурăмлă, тĕреклë те çүллë хëрарäm мар вăл. Апла пулин та патвар арçынна тытса чарма пултарнă. Харсăрлăхпа паттăрлăх чунра

тапать çав... Ахальтен мар Людмила Михайловна хулари тăнăç-лăхшăн тăрăшать. 31 çул ёнтë халăх дружинникë вăл.

— Ун чухне ОВД пуслăхе Виталий Егоровчë. «Эсë вутра та çунмастăн, шывра та путмастăн. Ати сана халăх дружинникë тăвăттарпă», — терë. Повестка пачă, паллă çакрë. Пирен çурт кëтесинче малтан лавкăччë. Апат-çимëс сутатчëс унта. Вăл вăхăттара эрех таврашне куллен паман, эрнере виçë кун çеç уйăрнă. Çапла вара тунтикун, ытларикун, юнкун, çынсем эрех тுяннă чухне, лавккара тăмаллаччë ма-нăн, — каласа кăтартать обще-ство йëркелëхшëн тăрăшма ты-тăннă историне ашпиллë хëрарäm.

Вăхăт иртсен ѣна штатра тăман сотрудникне те күсарнă. Малтансаса Людмила Михайловна Канашра тирපăлехе, лăпкăлăха кăнтăрла та, çерле-те тимлене пулсан халë ытла-рах çак ешë каçхине пусçанать. Служба 21 сехетре пусланать унăн. Тепëр чухне маларах та. Çапла ирчченех — ППС ёçчен-ëсемпе пĕрле.

— Çур Канаша паллатăп ёнтë. Тепëр чухне тытса чарнисем ют хушамат калаççë. «Мĕншĕн су-ятăн?» — тетëп те тûрех: «Авă мамаша мĕн ятлине пĕлlet», — тесе. Каçхине шăнкăравлакан-сем патне çүретпĕр. Унта та улталакан нумай. Тепëр чухне пачах урăх адрес пĕлтереççë. Çитеттëн те — айăпсăр çынсene ыйăрэн вăрататăн. Виле туннă-и, такам çapăçnă-и — ниçтан та юлмăстăп. Упăшике арăмë хуш-шине кëмë çеç юратмăстăп. Уголовлă шырав ёçченëсемпе, участковайсемпе тачă çыхăну-ра. Виçë тесетке çул ытла-еçлесе мĕн кăна курман? Çuran та сахал мар çûренë. Тăман вëçteret, çумăр çäвăть... Эсë — урамра. Çапах вăхăт иртет,

сисёnmest te. Канмалли кун-сенче каçхи клубсене тухатпăр. Шăматкун çитсен хирëçme пус-лаççë вара. Ялан пĕр сăltav — вырăн çитmest. Хëрсем çapăçaççë-çke! Хирkelенime тăвăр пулнă тесе. Вëçne-xëрне тухма та çук вара. Арçынсемпе сăмах тупма темĕн чухлë çämäлрах. Совеç тени пărtak пур хăть. Хëрësen usal сăмах çине усал сăмах, чарма та çук, — ассăн сывлатă хërарäm. — Тытса килнë ўçëp çampäkseñ ышшëнче: «Кинемей, канма вăхăт çитnë!» — тесе кăшкăра-кансем te пур.

Çampäksem mĕn тесе ёçeççë-ши? Aшшë-амăшë мĕнле лайăх хăйсен. Тумлантараççë, çite-реççë. Мĕn çitmest? E вăр-лаççë, e çarataççë... Ачисене пăрахсах ирсëрлense çүрекен te сахал мар, — чун-чëри ыйттавне пайлăт ырă кăмăллăскер. — 70-тисене, 80-рисе-не илсе пырасçë. Шăршă пе-рет хăйсенчен. Ачисене ёçeççë, унтан çapăçaççë. Пенси укçисе мĕншĕн ывăл-хëрне te ёçtermelle? Ёнланмăстăп çакна. 53 çула çitpëm, эрех-çăра çыпса курман, кирлë te мар. Анне te 79 çула çitpë. Вăл та ёçkëpe иртëхmen. Упăшика та урă пурнăçşan, — тет Людмила Михайловна.

Паян вăл мăшăрпĕ Николай Харитоновича тата амăшëпе Раиса Ивановнăпа пурăнат. Икë ывăллă машăрланса хăйсен çemiyisempe кун кунлаççë. Тă-ватă мăнукă савăнăç kûrse кус тули çitënet.

— Эпë çуратса панă вëт, халë арăмëсем пăхчăр, — шăтлет вăл ачисене кашни хăйэн кëtесе pурăннине пĕлterse.

Вăтакас Кипеч ялëнче çуралса ўçнëскер шкулta сакăр класс вërennilex çыrlaçhnă. Апла пулин te хутла лайăх пĕлlet вăл. Тëрësmarлăха тăрă

шыв çине кăларassiшëн ыиту никамран та лайăхрах шăрça-лат.

— Питë хăвăрт вëрсесе каятăп. Сăмăхăм чăн пулсан вëçne тупатăпах. Тинëс варринче чарăнмăстăп. Тарăхни, вëçkerhенни питë хăвăрт иртет хамăн, — тет Людмила Михайловна.

Тëрëslëхшëн çуннипех хват-тер илессишëн хăй вăхăтэнче Мускава Валентина Терешкова патне te çитnë. Ун чухне космонавт Совет хërарämëсen комитетне ертse пынă.

— Çampäkseñ хушшинче ёç-letëп te пĕрре te ватăлас килмest. Вëсencen çästan uyră-лăс килтëр-хă? Коллектив питë туслă. Ыррине çеç калатăп вëсем пирки. Манăн ёçе хаклани, пахалан та малалла тăрăшма хавхалантарта, вăй-хăват ху-шать, — тет Людмила Трофимова. Вун-вун хисеп хуçе диплом çумнë кăçal тепëр награда хутшăннă-çke. ЧР ШЕMë йëрке-лене «Полиципе общество» кон-курсра палăрнă вăл.

— Кëтmen парне пулчë çakă. Питë савăntăм, — хăпартланнă кăмăлне пыттармасть вăл.

— Йëркешëн çуннисëр пуснë сотруднике te хăтëlet. Еç-ченсene сăltavcăp айăплакан-

сем te pulaççë тепëр чухне. Нумай çул ёçлесе Людмила Михайловна кашнине пĕлсе çитnë-çke. Пурне te ятран, хушаматран пĕlet tata. Ят энциклопедийе тейен. Еçe киль-сен te ѣна курсан пурте йăл кулаççë, кашнин кăмăлнăх шă-пах ѣна юратăççë, кун пекки сайра пулать. Еçe пĕр кун кильмесен te чунë вырăнта мар пулë унăн. Тÿрк кăмăллăскер вăхăтпа пĕр тан пыратă тата. Хăть te мĕнле уявра та фотоп-аппарате ал айëнчех унăн, — тет кадрсемпе ёçлекен Елена Емельянова.

Чăн та, кашни ёçtешне уй-рăммăн ўкерсе ятарлă альбом хатлĕрлĕ Людмила Михайловна. Ёçtешëсen пурнăçëнчи паллă пулăмсем, уявсем te уйрăммăн упранаççë. Видеоар-хив та пур. Хăть te мĕнле уявра та аспра хăварăтă вăл. Сăнăк-кесене çийëнчех пичетлесе пурне te валесет.

Ёçtешë пирки ЧР ШЕMë Канаш хулинчи уйрăмĕн пус-лăхĕн заместителĕ Андрей Козлов та ыррине çеç калать.

Татьяна НАУМОВА.

Автор сăнăк-кесек.

ИНКЕК

Мăшăрне хýтĕлесе

Кăçалхи апрелен 27-мĕшëнче çул çинче инкек сиксе тухнă. Çакăншăн айăплă хëрарäm çийëнчех «çухалнă». Ун вырăнне... упăшки пырса кĕнë.

Сумай юраманине асăрхаттарнă пулин te арçын руль умёнче хăй ларнине ёнентерме тăрăшнă. Анчах Трактор тăвакансен проспект-енчи 73-мĕш çурт умёнчи инкекре 23 çулти хëрарäm вилни, арçын айăпа хăйэн çине илес tenë хыпар çынсene питë хăвăрт сарăлнă. Право хурален ёçченëсем тĕрëслëхе тăрă шыв çине кăларassi пирки çынсем иккëlenн. Раççey ШЕM Управленийе Шу-пашкарти полици 3-мĕш уйрämén ёçченëсем пëтëмлëт тума вăскаман-ха. Хулара çүрекен сас-хура юстици майорен Артур Германовнă хăлхине te кĕнë — ёçе вара шăпах вăл тĕпченë.

Майор нумай пулăма танлаштарнă. Калăпăр, вилнë пикен ашшë-амăшëнчен хëр тусе ёйре-йëре упаленсех каçару ыйтнă. Ваннă «Шкода» çумёнче инкек хыççăнах иртен-çûрэн аптраса ўкнë хëрарäm курнине каланă. Үnsär пуçнë аварие лекнë машинăн малти ларкăчë çинче хëрарäm сумкисем çеç вырăнă... Çапла вара арçын суйни куçкëret. Äна та ѣнланма пулать-ха: вăл хăйэн мăшăрне, пëçk хëрэн амăшне, тĕрмерен çăлma тăрăшнă...

Вилнë пассажирän ашшë-амăшë инкеке самантрах сиснë — кушаккине пула. Çурçer

варринче тăватă ураллăскер пëтëм çурта ура çине тăратмалла çухăрма пусланă. Lăпlantaraç тесе кушака урама илсе тухнă. Çак саманtra иртен-çûрэн сăмăхëсем кил хүсисен хăлхисене кĕнë. Лешсем çул-йëр çинчи пëр инкеке сутse явнă. Арçынпа хëрарämэн temшëн çав вырăна çитсе курassi килнë. Паллакансем вëсene хëрë вилнине пĕлterнë. Boditelye юнăшар малта çылтăм енчë ларса пынă вăл. Çämäл машина çул хëрринче ларакан грузовик прицепне пырса çapănnă. «Шкода» водителë çärмava кая юлса асăрханă пулмalla.

Çул-йëр правилине пăхăнманран çын вëлери-ни шута илсе Шу-пашкарти пуранакан 26-ри хëрарämа Уголовлă Кодексан 264 статийе айăпланă. Юлташë вилнë каç руль умёнче хăй пулинне йăшăнма çапла та вăй-хăл тупнă вăл. Çapănnă хыççăн ним туйми пулаçkер инкек вырăнне пăрахса килне кайнă, пëтëмпех мăшăрне каласа кăтартнă. Arçын tûрех полициие çул тытнă.

Tăватă çulти хëр amăшë aïyäplavpa kileşn. Вăл ыйтнипе суд уйрäm ийркепе иртнë Калинин район сучë хëрарämа çултăklăxa ирëкен хăтарса колони-поселение яма йăшăннă. Икë çул руль умне ларма ирëк çук унăн. Приговор вăя кëmen-ха.

Ольга ПАВЛОВА.

СУЛ ÇИТМЕННИСЕМ

Лавкка «хăнисем»

Етëрне район сучë виçë çampäk тĕлëшшëпе пусçарнă уголовлă ёçе тишкерсе приговор ыышăннă.

16-18 çултискерсем эрех-çăра ёçce минрене te кăçалхи июль уйăхëнче районти пĕр ялти апат-çимëс лавккine чûрече çемëрсе кĕнë. Tăkak 33 pin tenkëpе танлашнă. Икë эрнерен вëсемех малтанхи майпах тепëр лавккana кĕнë. Хальхинче 14 pin tenkëlëх çătăp kûnë. Следстви вăхăтэнче пëри маларах пĕлшëсençen 22 pin tenkë вăхăтланине te каланă. Çampäksem хăйсен айăпне ыышăннă.

Çul çitmen pĕr çampäka çulatlăk ta 6 uylălhăxa kolonie яма, тата икë yækëte 5 pinsher tenkë штраф тÿлеме, 200-шер сехет çëлттерме ыышăннă. Приговор вăя кëmen-ха.

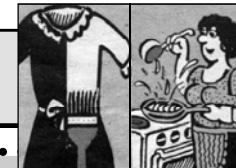
Анна НИКОЛАЕВА.

Ар туйамë вăрансан...

Kăçalхи июль уйăхëнче Părachav районенchi икë ял хушинче pulsа иртнë пăтăрмах хăйне evëр temelde. 16 çulти хăтланнă. Анчах пусланă ёçne вëçne çiteremeyen вăл. Хëraräm măshkăllas shuhăşlăskerne çinе tărsax xirëçlenë, un allinchen vëçerënesiçhëн tăpalannă. Çul xërrinçex këreshekencskerçenе велосипеда ярнакан ачасем курса aslisene ченñe.

Çemërleri район сучë каччă тĕлëшшëпе уголовлă ёç пусçарнă. Усал шuhăş tytnăskerén çulatlăk çură kolonire iрттерме тивë. Приговор вăя кëmen-ха.

Татьяна НИКОЛАЕВА.

АПАЧЁ ТУТЛА ПУЛТАР

**Чахпа майар
салаче**

3 кишер, 2
çерулми, 3
çамарта, 150
грамм сыр,
чахан кәкәр
төлөнч и
пайе, 6 ас-
тартхан май-
аре, 100 грамм шампиньон,
300 грамм майонез кирлे.

Какая, кишере, çерулмине,
çамартана, кәмпана пәсермелле.
Кишере, сыра, çамартана,
çерулмине теркәламалла. Чах
какайне, шампиньона туралла.
Майара веттетмелле.

Салата сийлесе /кишер -
çерулми - çамарта - кәмпа -
майонез - чах какайе -
майар - çерулми - майонез -
çамарта - кишер - сыр/
хәпартмалла. Çиелтен шам-
пиньона илемметмелле. 8
сехетлеке сивәтмеше ларт-
малла.

**Пёверпе,
панулмипе**

500 грамм чах пёвере,
пуслы 1 сухан, 3 çамарта, 1-
2 панулми, 150-200 грамм
сыр, уксус, тәвар, сахар,
майонез, хайма кирлे.

Вёри шыва уксуса, тәвар-
па, сахарпа пәтратмалла.
Веттетн сухана çак хуташра
маринадламалла. Пёвере су-

ханпа, кишерпе пашхламалла.
Панулмине, çамартана,
сыра теркәламалла.

Салата сийлесе /сухан -
пёверпе сухан, кишер - пан
улми - сыр - çамарта/ хумалла.
Кашни сийе майонезпа
хайма хуташе сәрмелле.

**Ветчинапа рис
хәпартәвә**

Пёшернә 300 грамм рис,
100 грамм сыр, 100 грамм
ветчина, петрушка, 2 çамар-
та, 1 стакан сёт, 150 грамм
услам çу, тәвар, пәрас
кирлे.

Сыра, кишере теркәламалла,
ветчинана тәваткалласа
касмалла, петрушкана веттэн
туралла. Çамартана блен-
дерпа пәтратса кәпәклантар-
малла, сёт, услам çу, тәвар-
па пәрас хумалла. Çимәс-
сene çак хуташпа пәтратмал-
ла. Ветчинапа рис хәпартәвә-
не духовкәра 30 минут пёсер-
мелле.

Пёвер торчә

500 грамм пёвер, 50 ми-
лилитр сёт, 1 çамарта, тә-
вар, апат соди, 2 апат ка-
шаке çанах, 1 кишер, пуслы 1
сухан кирлे.

Пёвере аш армане витёр
кәлармалла. Çанах, çамарта,
сёт, тәварпа апат соди хуш-
малла. Çак чустана икерчे
пёсермелле. Вётие турална
пёсермелле. Вётие турална

**Чах фаршепе
çерулми икерчи**

250 грамм чах фарш, 400
грамм çерулми, 1 çамарта, 1
апат кашаке хайма, тәвар,
пәрас кирлे.

Çерулмине теркәламалла,
çанах хумалла. Çимәссе
пәтратмалла. Çак хуташран
икерчे пёсермелле. Äна
веттетн ыхрапа, укроппа пәт-
ратна хаймапа çимелле.

ЧҮРЕЧЕ АНИНЧЕ

Мәншән чечек ырматсан?

Юратнә чечексенчен пёри
- декабрист - çеçке ырмат
пәрахрә. Вырәненчен күсар-
ман. Аплатлантаратап та. Усси
çук.

ВАЛЕНТИНА Д.
Канаш районе.

Чечек çеçкипе савантар-
мани төрлө салтавпа çыхан-
ма пултарать. Енчен те апат
çителеклех пулсан, вырәнтан
та күсарман тәк ытти услови-
сene тишкеммелле.

Чи малтана - çута çите-
леклех-и? Xөвөл пайарки түр-
ремен ўкекен вырән ларт-
малла мар äна, төттән вырә-
на та ан пытарәп. Çута
çиттәр тесе төрлө лампа
çутма та кирлә мар. Декаб-
рист кун тәршшә 8-9 сехете
çитсен çеç ырмат.

Ытлаши шәварни те вы-
рәнсәр. Çулла шыв тәтәш-
сапмалла, хәлле виçине ча-
кармалла. Паллах, çере тип-

ме памалла мар. Анча ыт-
лаши нүрә та кирлә мар.

Декабриста 4 çulta пэрре
кусарни те çителеклә. Ку ёче
ака-çу уйахәсенче пурнәла-
малла.

Төрлө им-çампа чечеке

çулталакне 3-4 хутчен апат-
лантарни те çитет: икә хут-
чен ырмакунне, пэрре çулла
тата тәтре чечеке ларна
тапхәрта. Шәвә ыышши кирлә.
Унра азот, кали тата фосфор
пэр тан виçере пулмалла.

УСАЛЛА КАНАШСЕМ

Клетчаткәпа пуюн ымәс

Хура тул пәттине, мюслие тата панулмие мән пёрлеште-
рет-ши? Вәсем пурте клетчаткәпа пуюн. Вәл вара вар-хырәм
еçешен питек та пёлтерешлә. Çавәнпа хаш-пәр сәнәве аспа
тытмалла.

• Клетчатка икә тәслә
пупать: ирлекенин тата ир-
лменни. Пёрремен ўнри хо-
лестерин шайне пёчкелет.
Үйрәмак сёлә хывәхәнче, çул-
çаллә пахчәсимәçре, улма-
сырлара нумай вәл.

• Иккәмәш пәрца ыышши
культурасенче, тасатман тәш-
тырәра нумай. Тәсләхрен, хы-
вәхлә çанхәра, хәмәр рисра.

Вәсем апат ирлтерес ёце
йәркене көртөççе, пыршләх
чиресенчен, вар хытнинчен
пулшашаççе.

• Ирхине пәтә çимелле.
Аплатланусен хүшшинче çыр-
ткаласа илме панулми пулсан
аван.

• Организма кулленех клет-
чаткәпа çителеклә тивәстерь-
сен холестерин шайе 60

процент пёчкөрхе пулә, чёре
чиресем аптәратас хәрушләх
та чаке.

• Клетчатка диабет чирне
сирме та пулшаша, мәншән
тесен юнри сахар шайне
самаях чакарта.

• Организма талакра 25
грамм клетчатка кирлә. Пал-
лартна виçене тултарас та-
сен 200 грамм хывәхлә çакәр,
пэр турилкке сёлә пәтти, 0,5
килограмм шалча пәрци е 0,5
килограмм купаста салаче
çини çителеклә.

СЫВЛАХ

**Юн пусамне
шайлаштарма**

Юн пусаме висерен иртсен çакнашкан хуташ
хатәрлеме пупать: типтән 1 апат кашаке
шалана 2 стакан вёри шыва ямалла. 10 минут
вөретмелле. Сивәнсен сәрхтармалла. Шалан
шывне 1 апат кашаке пылла пәтратмалла. Äна
куллен 2-3 хут ыршар стакан ёçмелле.

Хура пилеш те юн пусамне шайлаштарать. Аплатланичен
30 минут малтан унан сәткенне ёçмелле. Çавнашканах хәрлә
пилеш сәткене та пулшашать. Äна куллен 4 хут 1-ер апат
кашаке ёçмелле.

Иммунитета çирепләтме

1 стакан майара 500 грамм шурсырылип, вёттән 3 симес
панулмипе, 1 стакан шывпа, 1/2 стакан сахарпа пәтратмалла.
Çак хуташа вайсәр ылама 20 минут вырәнта. Унтан
банкана ярса лартмалла. Äна куллен 2 хут 1-ер апат кашаке
çимелле.

Халәх меләпеле усә куриччен тухтәрпа канашламалла.

ВУЛАКАН СӘНЕТ

Пус ырматсан

Ачаранах пус ыратать. Тухтәр пус миминчи юн тымарәсем
пёрәннә тенеччә. Çырса панан эмелсем малтана пулшәрәс,
кайран пушхән ыявәрләнчә. Кун хыçсән халәх меләпеле
сиплениме тытәнәм. Халә малтanhиле асапланмастән.

Эмеле хатәрлеме эвкалипт, валериан, чёре курәкесен, ка-
тәркас настойесем 100-шер миллилитр, пионна пётнәк
курәкен настойесем 50-шар миллилитр, 10 гвоздика, 1 апат
кашаке пыл, 10 грамм импер кирлә. Пёттәмпех тәкесем
кәләнчеллә 1 литр банкине ямалла. 25 кун лартмалла,
вайхән-вайхән силлемелле. Сәрхтарса пәчек савәтсөн
тултармалла. Кунне икә хутчен 25-шер ёçмелле.

АНАСТАСИЯ.

Урана сәрме

82 сула çитсе та кукамай сыпәсем ыратнипе, ура сурнипе
асапланмасы. Пёттәмпех - витәмлә шөвекле сәтәрнине пула.
Вәл радикулита та, артритпа артоза та, остеохондроза та
ирттерет.

300 грамм спирт, 10 миллилитр камфора çавә, 10
миллилитр йод, анальгин 10 түмнине хуташран та
түттән вырәнта 21 кун лартмалла. Çывәрма выртас умён унпа урана
сәрмelle та ўшә тутәрпа чёркемелле. 10 кун сиплесен 5
кун тахтамалла. ыратни иртмесен тата 10 кун сәтәрмалла.

ВЕРА.

Сипленичен тухтәрпа канашламалла.

ШУТА ИЛМЕ

Термос масататпәр

Термос - пирен пурнәса
çамллатакан хатәрсенчен
пёри. Унта чей та, кофе та,
шурре та яратпәр. Xаш-пәр
курәк шөвекне та çак савәт-
рах хатәрләтпәр. Анча гәр
кәткәсләх пур - äна çума
йывәр. Пётрмай чей янәран
вара ўшә хуралсах пырат.
Тепер чухне вайхәтра чүхеме
манихан пәннәхасси та ча-
сах. Термос аван мар шәр-
шине рис көрпи пётрет. Савәта
пэр ывәс көрпепе çур
стакан вёри шыв ямалла, çур
сехет лартмалла. Рис көрпи
исленнә май термосри ырә
мар шәрша та çате. Савәта
шывпа чүхемелле. Ку месләт
хими хатәрсемпе танлаш-
тарсан, сиенсөр.

Термоса 1-2 апат кашаке
апат содипе вёри шыв ямалла.
Сехетрен пэр ывәс шул-
тра тәвар /хәйәр та юрат/
хүшмалла та хүппине пәкәла-
са лайах силлемелле. Савәт
аше тасал.

Лимон йүсек та чей ләкки-
не лайах тасатать. Вёри шыв
тултарнә термоса 1 апат
кашаке йүсек ямалла та шыв
сивәннесе кәтмелле. Енчен
те савәт пэрре çусах тасал-
масан тепер хут çак мелле
усә курмалла.

Тепер мел та пур. Савәтән
1/4 пайне тәпелте усә кура-
кан уксуса /панулми уксусе
те юрат/, ыттине вёри шыв-
па тултармалла. Пёр-иккә
сехет ларсан шыва тәкмалла,
тәррипе чүхемелле.

Шәл протезне тасатмалли
эмел та паха. Вёри шыв
тултарнә термоса пёр-иккә-
шне ямалла та витсе çөр
каçармалла. Ирхине шыва
тәкса савәта чүхемелле, сил
çинче типтәмлелле.

Кашни усә курмассерен
савәта супынлы вёри шывпа
çумалла. Вара вәл хуралмә.

ВАТ, ТЁНЧЕ!

Машинама каччай

Мәнле چарпак хәрән чаплә машиналла йәкәтпе паллашас килмә? Ун пеккине тупасси - ёмәт.

Ват эпә тә չак ёмәтпек сунатланса пурәнатап. Тусам пәр қасхине үçләмә чәнчә. Пәләшшәп тәл пулмалла иккен. Лешә вара юлташепе килет. Киләшрәм. Ара, качча кайманскерән килте мән туса лармалла?

- Алоша Саша чаплә машинама лесекенчә-ха. Паян ав хәй тә пирәнпех юласшән. Ваккамаста пулмалла, - терә Маша систерсе.

Эпә мән, ун пеккисемпе паллашма хавасах. Үкәллә каччай пасын-им? Унашканлинчен, әнсан, упашка та тума пулать. Ҙелеме пәлменнипе, кил-сурта тупаш күменнипе паян мән тәвас?

Чан та, кунашкан джипа пәрремеш хут лартам. Сәран ларкән пирән айра наһартатать кана. Урхамахә چеч мар, каччи тә мәнлешшә илемлә! Шәп չакнашканлисем киләшече мана: вәрәмскер, көрнекләскер, хурасткер. Хәрлә куртка тәхәннакансем мәншән չав тери иләртесчә-ши? Хура ынна киләшет չав. Сашәна пәрре курсах ытараймарәм. Пәр қашак пылпах չатса ярәттәм. Мәнле չавәрмалла-ши? Хәрә չук-ши? Вунвун ыйтту пүцра. Хам никсанхинчен сәпайләрах та кәмәлләрах пулма тәрәшшәтәп. Иләртмелле-чеке. Хам енне չавәрмалла.

Малтанах қасхи хула курса ярәнса չүрәрәмәр. Ҳаклә машина чүречинчен Шупашкар тата та илемләрех չав! Атәл хәрне չитсен пәрр չавәрәмәр. Үçләмә тухнәчеке. Алоушпа Машәна иккәшне вәртән калацма май парас тесех Сашәпа маларах утрамәр. Әңта ёсленине тә, майри пуррине тә тәпчес килет -

хама аләра тытатап. Ҙемәтмә вәхтәләх вәрттәнләхра юлтәр тесен ытлаши сүләттени вырансәр-чеке. Ахаль-махаль пирки калацсах каялла машина патне չавәрәнса չитрәмәр. Ай тур-тур! Мала ларма ирек пачеч! Вырнасәр չапла патша майри пек. Самай шәнма әлкәрәнчә тә ашә չертекх канлә пулса кайрәп. Ӧран әче тухмаллине пәлтерсе хыңалти ларкән չине вырнасисем киле кайма вәхтә չитнине систерчәс. Джип күстәрмисем چере перәнмеңчә պулинхеч!

Чула май Саша кафене илсе кечә. Ай, маттур та-чеке. Юратмасан та юратән! Чей әчнә май вәл мана сәннине асәрхарәм. Нивушлә киләшрәм-ши? ҈апла пулинхеч. Күн пек савнирен эпә пәрәнас չука.

Әшшән алә тытса уйрәттәмәр. Саша пирки шүхшәлласах канлә ыйха пүтәм. Шүхшәлә Машәна та систермәр. - Пәр-ике күн иртрә չапла. Эпә яша манимәрәм. Тусам вара չак вәхтәтра Алоушпа хирәсме әлкәрәп. Тәрәссипе каччай чупату үн хыңчән, анчах вәл хәре киләшмest. ҈авән-пах Маша үнпа ахаль چеч калацать, савни тума пачах

шүхшәламасть. Ирәксөрек манән та ләпланма тиврә, чәнкәсеке пирки аса илмәлли چеч юлчә...

Анчах... Пач кәтмен сәртән лавккара Сашәна тәл пултәм. - Иртнинче питә կәмәллә үçалса չүрәрәмәр. Татах тәл пулма хирәп мар-и? - пулларә вәл калацава. Эпә չакна چеч кәтнә-чеке. Телефон номерне չырса патам та савәнәлән киле ваккарәп.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма կәштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр չул кечәннине пәлтәм չапла.

- ҈амрәкләх пысак тупаш тума пәлтән курәнат. Ав мәнле машинама ярәнатән, - меллә самант тупса тәпчерәм.

- Манән мар вәл, эпә водитель چеч, - күлчә «юратәвәм».

- ҈әкри машинама ирәклән ярәнма май չук-чеке.

- Манән хүса ырә կәмәллә.

҈апла хам ытла та айваннине әнләнтәм. Анчах Сашәна калацма ҹарәнмәстәп-ха. Машинә хәйен мар пулинхеч. Ҙеченни, иләртүлли паха. Тәпәр тесен, машини չине тә «әкри» тесе չырман-иц.

Анна НИКОЛАЕВА.

Тирнаң тикес илмес

Клуб умәнчә хәрсем тем չинчен кула-кулах калацачә. Ялта пулса иртән мыскарасе сүтсөн җава-чеч пулмалла.

- Пәхәр-ха, пәхәр, кү мәнле салтак вара? - ыйтәр хәрсен-чен пәри.

- Ку-и? Ой, хәрсем, Баҹсан-сен Данилә-чеке вәл. Ҳаҹан килме әлкәрән? Қурәр-ха - мәнле яштака та тәреклә вәл, - сәмәх хүшрә тәпри.

- Мән тери илемлә тата, - терә Наташа. - Пәләтәр-и мән, кү каччай паянтан манән пулать.

- Чанах та-и? ҈авәрмә пултаратан-ши эсә әна?

- Пултаратап, курса тәрәп, - терә Наташа.

Салтак хәрсene сывләх сунса культура չуртне көрсө кайрәп.

Таша қаңе пүсләнчә. Хавасла көвә янәраса кайсан хәрсеме каччасем ташлама пикенчә.

- Халә вара - шурә вальс, - терә ертсе пыракан. -

Хәрсем каччасене ташлама чәнчече.

Наташа түрх тин چеч тав-рәннә салтак патне утрап. Акә вәсем көвә չеммипе չавәрәмәр пүсләрәс.

- Данил, салтакран чөр-сывә килнә ятпа сана, - сәмәх хүшрә пике.

- Тавах, - терә яш. - Наташа, сүлтәләк хүшшиңче эсә ўссе, чиперленсе кайнә.

Таша қаңе вәсленсен Данил хәре урам тәрәх үçалса չүрәмәр. Наташа хаваспах киләшрә.

҈ак асамлә қаң хыңчән хәрпе каччай кашни қаңах тәл пулма пүсләрәс.

- Наташа, қаңча тух мана, - терә пәррехинче Данил.

- Иртерех мар-ши, манән вәренсе тухмалла, алла диплом илмәлле, - хирәсчеләр хәр.

- ҈ук-҈ук, пирән пәрлә пулмалла. Эпә сана юратап, эсә мана... Ҙемәр пәр-пәрнә

савса киләштерсе пурәнәпәр. Эпә сана алә չинче ыйтса չүрәп, ҳихәсан та пәрахмәп.

Бәснене вәртән иллесе тәрәккан хурән вара пүсне усрә. «Чимәр-ха, аң ваккарәхале пәрләшмә, ҹамрәкләхпа килен-се ўләр», - тесе каланһан түйнәнчә вәл.

Наташа вәренсе тухасса кәтмерәп ҹамрәксем, хәл сивине тә пәхмарәс. Қарлачан юлашки шаматкүненче түй түрәп. ҹамрәк չеммипе ватәсем-пе пурәнас темерәп. Түй үкүн сүмнә тата нүхрат хүшрә тә ялта չүрт илчәп. Қөркүнне вәснен ывәл ача ҹуралчә. Ашшә пекех сарәскер, маттурскер...

Паян Наташапа Данилән калама ҹук пысак ҹавәнәс. Вәснен ывәлә шкула каять!

Шкул ачине вәсем хаваспах пәлү չуртне ҹасатрәп, савәнәлә линейкәра та пүлчә.

Часах хәр пәрчи ҹут тәнчене килчә. Күн хыңчән күн, ҹул хыңчән ҹул иртрә.

шүхшәламасть. Ирәксөрек манән та ләпланма тиврә, чәнкәсеке пирки аса илмәлли چеч юлчә...

Анчах... Пач кәтмен сәртән лавккара Сашәна тәл пултәм.

- Иртнинче питә կәмәллә үçалса չүрәрәмәр. Татах тәл пулма хирәп мар-и? - пулларә вәл калацава. Эпә չакна چеч кәтнә-чеке. Телефон номерне ҹырса патам та савәнәлән киле ваккарәп.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Каччины күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәннине пәлтәм ҹапла.

Качхине күрнәрәмәр та. Хальхинче կәмәлләма ҹаштах иреке ярса тәрлә ыйтту патам. Йәкәт манран пәр ҹул кечәнн

— Куртән-и? Чирке каяççе, пәрмай чирке каяççе.
— Күршәсем-и? Чиркәвә аякра мар та, каяççе. Çене, хитре.
— Пётрәм ял чирке кайма пүçларә. Çыллаха кәмә хәрамаççе, чирке кайма вәтәнмаççе. Пурәнаçчә йәркеллә. Элек пасара йәрккәтчәç, халә чирке утасçе.
— Халә ялти лавка — пасартан пасар. Лавккаран мән кирлине йәтса таврәнатпәр. Чиркүре кирлә маррине тәксә хәваратпәр, çаммлланатпәр.
— Çыллаха кәресси ёнтә... Çыллахе кунран кун тиенет. Пёр канлә кун çук, тарәхман кун çук, çыллаха кәмән кун çук.
— Аң тарәх, аң вәчәрхен. Эсә те кай, ма каймастән?
— Ухмажа ан пер-ха.

Иртен пүсласа каçчәен... Мән кәна пулса иртмest. Пёrrе урама тухас мән чул çыллах йәтса кәретән. Мән кәна илтмest? А эп тәрәс мар каланине чәтма пултарай-мäстәп. Çынна çын çинине чәтма пултарай-мäстәп. Мән усси чирке кайни? Ятлаçмалли кашни кунах тупәнса тәрать.

— Çынна çиессипе сана çитетен пурши? Кашни сәмажу та шала ларать. Çавәнпа та сана күрнә-курман пурте тарса пёteççе. Шәkәl-шәkәl калаçma пёlmesten.

— Шүхшларәм-ха, çыллаха кәрес мар тесен сакайне пытанса лармалла.

— Сакайне-и? Килтисен вара, эсә сакайнече ларатан тесе, вәçce çüremel-ле-и? Сакайнече шәп ларай-и? Унта та тупан ятлаçмалли. Кәрәкпе витене ларсан та шәnsa каяtän, пурpөрех тухатан. Апатне сакайнече çise лармас-тәn ёнтә. Тухсан — урайпа юри хытә таплаттарса утрап тесе тәнран кәларатан вәт килтисене. Çәrpүrt чавмалла сан, унта никам та кансерлемест. Кам пырә сан пата? Выçsa виличен хәть вырт, хәть лар, хәть макәр, хәть какәр.

— Çынран пытансан çыллахан хәтә-лаймастәn. Чиркү тесе тасатаймас.

— А эс çынга вәрçmacär, харкашмасär пурәнаймастәn. Çыллаха кәres мар тесен ләpкәrah pulmalla. Xäsh чухне күça xupmalla, xäsh чухне xälhana пäkälamal-ла, сәmажa пүç тавралла шүхшлама-ла, калаçmamlla. Чәlkene çыrtas пулать, чарак лартас пулать.

— Вәрентме пурте аслä.

— Сывләхне ыйтатpä-xa Турәран. Хамäp вара? Kүpениçchen çисен, kүpениçchen ёçsen, çуралса каяsla тарäxsa çүpесен аçstan сывлäх пултäp?

— Мана тेpтce калатan-и? Tu-ypännä çыlaxçäppri.

— Tेptné pek tuyañat-и?

— Tu-ypännä — çыlaxçäppri. Mәn тuma килтэн?

— Ытлашши ним та каламарäm, ахалех чäkältashatän. Ахалех сывлäхna пäsatän. Сан психика пäcäk.

— Pit kирлә пуль санпа тавлашма.

— Эс äna ху та сисместen. Эсә чäkraşmasär калаçma тахсанах манса кайнä.

— Эс мана psix tesşen-и?

— Psix temerem, psixika пäcäk terem.

— Pörex mar-im?

— Aptäriş sanpa, nim kalamata ta çuk, krasçyn pek hyspa illeten.

— Ec manran an машкällatän.

— Ec xävran xu машкällatän. Çynna itleme pölmesten. Ku — pörré. Xu mën kalamine xu pölmesten. Ku — ikkë.

— Ep-i, çapla-i?

— Ec xävna xu ta, nikama ta xiseplemesten. Ku — viççë.

— Axa, ec — layıx, ep-i — начар. Ec — äslä, ep-i — uxmax. Ep-i mën, chi

täbatän.

— Çämälrax pul-xa, çämälrax pul. Bölla ta iyävär sanpa. Ma pitë usallansa kairän?

— Kama usal turäm? Sana-i?

— Mansär puçne purinpe te yetlaçsa pötrén. Açusempe te ijerkele kalasini-ne iltmenn, xirhennetén te xirhennetén. Irtan püçlasa kaçchen makärtatakan kamarattar?

— Açasene-i, vësenene-i? Ep — asli, mana itlemelle. Vësenene taräxsa chun tävälcsa çitrep, chun xytga larçe, itlemeççë, xalı tata manpa kalaçma ta

yun pek marççé-cke, chiperechçé-cke. Mansa kairän-im egle tüsä puräninre?

Xäsh växhätra xäbän chunna usala suttän? Usalcençen çälänsa pulat, chunna çämällatlasa pulat. Ep-sana yaratca kalaçap, ellekähillle, yolutsha-tavänla yaratca...

— Xreçci-i, a-ay, Xreçci-i, mën turän es manpa? Tem makäras kilsse kairp. Ay-iy-uy, makäras kilsse kairp...

— Makärsam ara, makäp... Takama taräxni, kürrenni, yetlaças-värças kiliñi kycçulpe yoxsa tuxtär. An vätan, makärap, makäp. Sasphas makäp, an vätan.

— Makärmanni-i, makärmanni numay pulat. Päx-xa ýöntä, äçtan varra ku, çumäp pek çäbäv. Çavän chukle shiv äçtan püsttaränä-shi? Yuhat te yoxhat.

Päx-xa, çaränmäst tata, sappun ýöp-ýöp pulç, aï tyurah. Xreçci, mën turän es manpa, mën turä-än?

— Käterin, atya chirkе kajatpär?

— Chirkе-i? Yiran-i?

— Yiran ipre täratpär ta irhi këlle kajatpär, kaçxi këlle te yulatpär. Yiran künüpex chirküre pulatpär. Käntärsla apatne te, vattisene acänsa, unta tätavatpär. Yorat-iy?

— Chirkëve-i?

— Ec çämarsta pöçer, ep-i çatma ikkerchi täbatän.

— Man pyl pur. Çakät ta pur.

— Çvettyi shivne eçme kürkine kilteneñ ilse kayaç. Pajnah çikse xur, an mansa kai. Yorat-iy? Kayaç pуль, es mana an äsat, laraç, an tär, lar. Shuhäslasa lar, taprännä kycçuluna tèpne çitichchen yoxtarca kälar.

— Chirkë kaimannu numay pulat...

— Käymalla, çyläxseñe kaçarttarmall. Çyläx wäl tisłek pek tulsa laraç chuna. Tasatmasan sylvama ta iyävär, puya ta minretet, çelxene te iréke yartarar.

— Kam janä-shi sana pajan man pata?

— Turä sire püsların tasalma puläşsax tärä. Chun-çhere, shäm-shak çirçesencen sylvama tärä mel parat, xäy xävatne parat. Usal serpinqen turtsa kälarsan Turä pitë savänä. Xäy çutä ta, pire te çutä tärä. Täbatän.

— Xreçci, äsh värkä. Yiran yçlanä pek...

— Usal, chuna tettäm çöre püterse lartarar te pur ennelle te tettäm kycsa päxtarar. Asaplantara.

— Çuhlatpär, käştak çuhlatpär... Axa, sakanne sikkertesşen, värçtarasşan, pér kanäç çuk... Çänah, mën tese çikmelle man ham cämsana pur çöre te? Mana mën èç kürşä-arpä mënle puräninre?

— Çuncäp etem pulas mar. Chuna usal serpinqen xätaras, iréke kälaras pulat. Chuné Turäran vät. Käleseñen mansa kaiman-iy es? Kuhn värpäm, asilme vähät tups. Käyram. Yiran irçhen epipin, tüsäm.

— Çiper kai, Xreçci.

— Käterin, çumäry yoxsa pëtsen ak pitne tur shivwépe çusa il.

Çuthaq mansa kaiman, shivne ilse kiliñe ep-i — akä. Pitne çävichchen maltañ viç çyväk tu, Turä shivne åshna yar. Kyrän teyén, chuna läştak pul.

Çöç kättrine asärxas, Laratpär ep, acha pek, çör.. E yçalmä püsttaränsassan. Ýöp-sapa çantaläkra, —

Pér pütarmasär kalaçassan, Ep këvçep çab samantra. Tumlat-iy, ten, pëççen kycçulé E ikkén värptän kalaçni, Çula tuxsa çürené pul,

E fortepiano kalaçni... Alina! Shellär, kaçarsamär, Cire xisteymep yaratma. Man pirësti, kuratär

xävär — pit shel, sire ep tivëç mar! Çapax ta, kycämrän päksa, Asam välla mana ultalär. Mana ultalama ançat, Xavas ep künshän, saväntarap.

A.YOMAN kycsarñ.

Светлана АСАМАТ

Тусанлай пус мими

начарри те чи ухмажхи-и?

— Ун пек каласшän мар, каламастäp та. Эсä чänaх ta xävna xu тытма pölmesten. Päx-xa, këpöne týnterle tähännman-i?

— Ma týnterle tähännmalla vara man këpene? Ma týnterle tähännmalla? Kucçuk-im man? È-è, sapguna týnterle çyhä-çke. Mën, san pulmastry-i un pekk?

— An şachärtat.

— Pörex mar xärtat, pörex mar xärtat. Nüm kalamata ta yaramäst.

— Shulgasa kalaç. Ec xävna xu xärtatän, xävna xu xärlatän. Kucçuna ta týnterle kuratän, xählxupa ta týnterle illeten. Çöllü vara pörmayha sähxat. Pugsa shuhäslamastän.

— Pugsa shuhäslamasan mënpe shuhäslas?

— Pugc layıx ehçetep tescen puya tasa tytmaillä.

— Müncha xutmasträp-im? Çäbatän ta, turatän ta. Makälnasa kaiman.

— Çielten käna mar, şalstan tasa pulmal. Shuhäş şalata wäl, tulpa mar. San puya mimi tusanlanan. Pugc mimi çüplennä. Kucçuna ta, xählxuna ta çüp täränä. Tüymästän çavna, çavänna takaçraşatän. Türek ijerplense kayaçtän, çerçep pekk.

— Ec man pata mën tuma këtén, man räkäpim? Xam kilaçtäp, xam kilaçtäp?

— Sana yäp suncsa kalaninçen ussi çuk ikken, xäbännex peret.

— Xamäne nemesen, kamäne peres?

— Ep sana chulpa nemerem vët, pörex usal sämäx ta kalamäp. Kalllex ep kalanine shuta ilmesten, kalllex xävna mai lækärtatärtatän.

— Ec xu laptarti. Kilkne te larat, laptärtat. Börentessi kilsse kainä. Netchu man aïkältese larma.

— Ep sana kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ep sana kayaçtäp, puläshas tetep.

— Pit kyrän tesa kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

— Ec man pata mën tuma kayaçtäp, puläshas tetep.

- Ку йытта хаваласа ямалла пирэн.
- Мён пулчё-ха тата?
- Ара, эпё мёнле юрлама тытәнатап - вәл түрек уласа ярат.
- Ну-у-у... Хав малтан пүслатан вёт-ха.

- Алло! Серега, пёлетён и: манән арәм ача кётет!
- Мёншён вара түрек ман пата шәнкәравлатан? Эпё ун чухне хулара та пулман.

Төләнмелле: пурнаң пәрремеш үсүрүнчээ эпир хамар үсүлран асларах күрәнма тарашатпәр, иккәмеш үсүрүнчээ - көсөнхөр...

- Чу-нам, эпё илеме хаклама пёлетён.
- Кун пирки пәрре те иккәленместеп, мана ахальтмар качча илнә ёнтә эсё.

- Мён ёслетён?
- Обществашан үсәллә ёс пурнаңлатан.
- Мён таватан вара?
- Вәт выртатап, никама та кансерлеместеп.

- Эпё пирэн үсүйере Көлпике пекех - җаватап, тасататап, пёсертеп...
- Ара, эпё сана түрек каласа хутам вёт-ха: мана качча тухсан юмахри пек пурнаң тесе.

Арсын хунямашне машинана лартна та таңта илсе каять. Кётмен җөртөн үсүл үнчөн пашник чарат.

- Документтарсene кәтарта-тар-ха.

Арсын кәтартасть.
- Эсир мана ёңнә пек туйя-натар-ха. Сывләр җаканта.

Арсын сывлаты - пурте йөркеллех.

- Страховка пур-и-ха сирён тата?

Арсын страховка кәтартасть.

- Аптекара та пулин пурте йөркеллех мар ёнтә.

Арсын аптекана илсе уңса кәтартасть. Йөркеллех.

Пашник хаштах сывлаты: нимён та тәваймән - ямах тивет.

- Аха, мент, җакларатм тесе шүхшларан-тар?! - илтәнсө каять җак вәхәтре машина үңән үречинчен арсынан хунямашен сасси.

Пашник савансах каять:
- Ёс вырәненче күрән-тернёшэн штраф түлеме ти-вет сирён!

- Җук вара, - ним пулман пекех хуравлать арсын. - Акә

хунямана психбольнициәран панә справка.

Пёлтерүрен. "Шалу хунә енчек үсүлләнә. Тупакан-тавакан пулсан үйтатап - ан күләр!"

Домофон шәнкәртатать:
- Кам унта?
- Эпё - чүрече лартакан.
- Эсир халә кәна кётөр вёт-ха.
- Э-э... Эпё чүречерен тухса ўкрем.

Хәрәрәмсен шүхшәпе, вәсендә мәшәрәсендә пәртен-пәр үйту канәсәрлантар-малла: "Түрә җәм! Манән арәмән тәхән-малли нимён та-чу!"

- Тухтәр, манән арәмән сасси ётнә. Мён тумаллаши?

- Киле ирхи вицчёре тав-рәнса пәхәр.

Юрату, паллах, аван... Җапах та шалу күчни үнчөн пёлтерекен СМС - чи кётни.

Сивәтмәш: тулаше мар, шалаше пёлтерешлөрх.

Паян үвәл каласа хүчө:
- Кирек мёнле пулсан та, атте-анне - чи үсүвәх тус. Күс үмәнчө вәрәцац-вәрәцац-күс хысәнчө вара - вәсемшөн манран лайхарххи та-чу!

Күшак үсүри парнелер-күшак. Упашкан вара унән җәмә тәләшпе - аллерги. Халә ёна кама та пулин пама лекет. Тен, кам та пулин иләт? Хура үсүл, 180 см үсүлләш, Андрей ятл...

"Үйрәлатап!" - терәм арәма. Аләка хүспанах шалта темән кәрслетни илтәнчө. Пәртәмәр! Күляннипе арәм перәнсө вилчә ахәр. Җәмрән пек каялла вәстәретеп. Вәт ёлән! Арәм Шампань эреке үңән манән...

- Ачасем, аистсем кәркүнне мәншөн Африкәна вәсече каячә, кам пёлтә?
- Африканецсен та ача үсүртмалла вәт, - алә җәклет Вовочка.

Йәрәс кәләткеллә күрәнсүз килет-и? Самәртараахисен хүшшинче үсүрәме тарашшар.

Икә сәрмә күпәсә боксера хәнене пәрахнә. Мён кү: спорт шайә чакса пыны-и та культура тытәмә вайланни-и?

Хүньямана психбольнициәран панә справка.

Пёлтерүрен. "Шалу хунә енчек үсүлләнә. Тупакан-тавакан пулсан үйтатап - ан күләр!"

Домофон шәнкәртатать:
- Кам унта?
- Эпё - чүрече лартакан.
- Эсир халә кәна кётөр вёт-ха.
- Э-э... Эпё чүречерен тухса ўкрем.

Хәрәрәмсен шүхшәпе, вәсендә мәшәрәсендә пәртен-пәр үйту канәсәрлантар-малла: "Түрә җәм! Манән арәмән тәхән-малли нимён та-чу!"

- Тухтәр, манән арәмән сасси ётнә. Мён тумаллаши?

- Киле ирхи вицчёре тав-рәнса пәхәр.

Юрату, паллах, аван... Җапах та шалу күчни үнчөн пёлтерекен СМС - чи кётни.

Сивәтмәш: тулаше мар, шалаше пёлтерешлөрх.

Паян үвәл каласа хүчө:
- Кирек мёнле пулсан та, атте-анне - чи үсүвәх тус. Күс үмәнчө вәрәцац-вәрәцац-күс хысәнчө вара - вәсемшөн манран лайхарххи та-чу!

Күшак үсүри парнелер-күшак. Упашкан вара унән җәмә тәләшпе - аллерги. Халә ёна кама та пулин пама лекет. Тен, кам та пулин иләт? Хура үсүл, 180 см үсүлләш, Андрей ятл...

"Үйрәлатап!" - терәм арәма. Аләка хүспанах шалта темән кәрслетни илтәнчө. Пәртәмәр! Күляннипе арәм перәнсө вилчә ахәр. Җәмрән пек каялла вәстәретеп. Вәт ёлән! Арәм Шампань эреке үңән манән...

- Ачасем, аистсем кәркүнне мәншөн Африкәна вәсече каячә, кам пёлтә?
- Африканецсен та ача үсүртмалла вәт, - алә җәклет Вовочка.

Йәрәс кәләткеллә күрәнсүз килет-и? Самәртараахисен хүшшинче үсүрәме тарашшар.

Икә сәрмә күпәсә боксера хәнене пәрахнә. Мён кү: спорт шайә чакса пыны-и та культура тытәмә вайланни-и?

Хүньямана психбольнициәран панә справка.

Пёлтерүрен. "Шалу хунә енчек үсүлләнә. Тупакан-тавакан пулсан үйтатап - ан күләр!"

Домофон шәнкәртатать:
- Кам унта?
- Эпё - чүрече лартакан.
- Эсир халә кәна кётөр вёт-ха.
- Э-э... Эпё чүречерен тухса ўкрем.

Хәрәрәмсен шүхшәпе, вәсендә мәшәрәсендә пәртен-пәр үйту канәсәрлантар-малла: "Түрә җәм! Манән арәмән тәхән-малли нимён та-чу!"

- Тухтәр, манән арәмән сасси ётнә. Мён тумаллаши?

- Киле ирхи вицчёре тав-рәнса пәхәр.

Юрату, паллах, аван... Җапах та шалу күчни үнчөн пёлтерекен СМС - чи кётни.

Сивәтмәш: тулаше мар, шалаше пёлтерешлөрх.

Паян үвәл каласа хүчө:
- Кирек мёнле пулсан та, атте-анне - чи үсүвәх тус. Күс үмәнчө вәрәцац-вәрәцац-күс хысәнчө вара - вәсемшөн манран лайхарххи та-чу!

Күшак үсүри парнелер-күшак. Упашкан вара унән җәмә тәләшпе - аллерги. Халә ёна кама та пулин пама лекет. Тен, кам та пулин иләт? Хура үсүл, 180 см үсүлләш, Андрей ятл...

"Үйрәлатап!" - терәм арәма. Аләка хүспанах шалта темән кәрслетни илтәнчө. Пәртәмәр! Күляннипе арәм перәнсө вилчә ахәр. Җәмрән пек каялла вәстәретеп. Вәт ёлән! Арәм Шампань эреке үңән манән...

- Ачасем, аистсем кәркүнне мәншөн Африкәна вәсече каячә, кам пёлтә?
- Африканецсен та ача үсүртмалла вәт, - алә җәклет Вовочка.

Йәрәс кәләткеллә күрәнсүз килет-и? Самәртараахисен хүшшинче үсүрәме тарашшар.

Икә сәрмә күпәсә боксера хәнене пәрахнә. Мён кү: спорт шайә чакса пыны-и та культура тытәмә вайланни-и?

Хүньямана психбольнициәран панә справка.

Пёлтерүрен. "Шалу хунә енчек үсүлләнә. Тупакан-тавакан пулсан үйтатап - ан күләр!"

Домофон шәнкәртатать:
- Кам унта?
- Эпё - чүрече лартакан.
- Эсир халә кәна кётөр вёт-ха.
- Э-э... Эпё чүречерен тухса ўкрем.

Хәрәрәмсен шүхшәпе, вәсендә мәшәрәсендә пәртен-пәр үйту канәсәрлантар-малла: "Түрә җәм! Манән арәмән тәхән-малли нимён та-чу!"

- Тухтәр, манән арәмән сасси ётнә. Мён тумаллаши?

- Киле ирхи вицчёре тав-рәнса пәхәр.

Юрату, паллах, аван... Җапах та шалу күчни үнчөн пёлтерекен СМС - чи кётни.

Сивәтмәш: тулаше мар, шалаше пёлтерешлөрх.

Паян үвәл каласа хүчө:
- Кирек мёнле пулсан та, атте-анне - чи үсүвәх тус. Күс үмәнчө вәрәцац-вәрәцац-күс хысәнчө вара - вәсемшөн манран лайхарххи та-чу!

Күшак үсүри парнелер-күшак. Упашкан вара унән җәмә тәләшпе - аллерги. Халә ёна кама та пулин пама лекет. Тен, кам та пулин иләт? Хура үсүл, 180 см үсүлләш, Андрей ятл...

"Үйрәлатап!" - терәм арәма. Аләка хүспанах шалта темән кәрслетни илтәнчө. Пәртәмәр! Күляннипе арәм перәнсө вилчә ахәр. Җәмрән пек каялла вәстәретеп. Вәт ёлән! Арәм Шампань эреке үңән манән...

- Ачасем, аистсем кәркүнне мәншөн Африкәна вәсече каячә, кам пёлтә?
- Африканецсен та ача үсүртмалла вәт, - алә җәклет Вовочка.

Йәрәс кәләткеллә күрәнсүз килет-и? Самәртараахисен хүшшинче үсүрәме тарашшар.

Икә сәрмә күпәсә боксера хәнене пәрахнә. Мён кү: спорт шайә чакса пыны-и та культура тытәмә вайланни-и?

Хүньямана психбольнициәран панә справка.

Пёлтерүрен. "Шалу хунә енчек үсүлләнә. Тупакан-тавакан пулсан үйтатап - ан күләр!"

Домофон шәнкәртатать:
- Кам унта?
- Эпё - чүрече лартакан.
- Эсир халә кәна кётөр вёт-ха.
- Э-э... Эпё чүречерен тухса ўкрем.

Хәрәрәмсен шүхшәпе, вәсендә мәшәрәсендә пәртен-пәр үйту канәсәрлантар-малла: "Түрә җәм! Манән арәмән тәхән-малли нимён та-чу!"

- Тухтәр, манән арәмән сасси ётнә. Мён тумаллаши?

- Киле ирхи вицчё